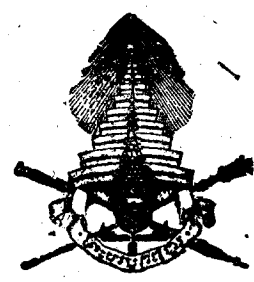

มาตรา ๘ เครื่องแต่งตัวเต็มยศ อย่าง
เยี่ยม บ้าง ซึ่ง ใช้ อยู่ใน บัดนี้ จะใช้ แทน เครื่อง
แต่ง ตัวเต็มยศ อย่าง ใหม่ นี้ ก็ได้ ไม่ ห้าม
ปราม

เพื่อ จะมี ให้ มี ความ เข้าใจ ผิด ใน พระราช
บัญญัตินี้ ให้ เสนาบดี กระ ทรวง มหาต ไทย
ทำ เครื่องแต่งตัว ตาม บรรดา คักติ อย่าง ใหม่
ขึ้น ไว้ ที่ ศาลา ว่าการ มหาต ไทย เป็น ตัว
อย่าง ดำรับ ๑

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน รัตนโก
สินทร ศก ๑๑๗ เป็น วันที่ ๑๑๖๗๓ ใน รัชกาล
ปัตยุบันนี้

พระราชบัญญัติการรักษาช้างป่า

มี พระ บรมราช โองการ ใน พระบาท
สมเด็จพระ ปรมินทรมหา จุฬาลงกรณ์ พระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ
ให้ ประกาศ ทราบ ทุก กิจว่า ตาม พระราช
ประเพณี แด่ พระราช กำหนด กฎหมาย ที่มี สืบ
มา แต่ โบราณ ย่อม ถือว่า บรรดา ช้าง ป่า คือ
ที่ เรียกว่า ช้าง ไชยง กี้ ตี หรือ ช้าง เลื่อน กี้ ตี
บรรดา มี อยู่ใน พระราช อาณาจักร เป็น ของ
หลวง สำหรับ แผ่นดิน ผู้ใด จะ จับ ไป ใช้
สรวย ต้อง ขอ อนุญาต ต่อ รัฐบาล แด่ ต้อง
แบ่ง ช้าง ที่ จับ ได้ ให้ เป็น ช้าง หัว ป่า สำหรับ
ใช้ ราชการ แผ่นดิน จึง จับ ช้าง ป่า ไป ใช้
สรวย ได้ แด่ ถ้า ผู้ใด ทำ อันตราย ช้าง ป่า ด้วย

ประการ ใด ๆ ย่อม มี โทษ ตาม กฎหมาย
เป็น ขรรณ เนียม สืบ มา ดังนี้

แต่ บัด นี้ ได้ ทรง ทราบ ว่า ดอง รุดี พระบาท ว่า มี
ผู้ ขอ อนุญาต จับ ช้าง ป่า มาก ขึ้น กว่า แต่ ก่อน
แต่ ผู้ ที่ จับ บาง ที่ ไม่ มี กำดัง พอ ที่ จะ เลี้ยง
รักษา ทำให้ ช้าง สิ้น ตาย เสีย มาก เป็น เหตุ
ให้ ช้าง ป่า ซึ่ง เคย มี อยู่ ตาม หัว เมือง ดนน้อย
ลง กว่า แต่ ก่อน โดย เหตุ ที่ เกิด ขึ้น ไม่ ทน คน
จับ แด่ ที่ เป็น อัน ตราย เสีย เพราะ การ ที่ จับ
ทรง พระราช ดำริ เห็น ว่า ช้าง เป็น สัตว์ มี คุณ
แแต่ เป็น กำดัง พาหนะ แแต่ การ ค้ำ ขาย หตาย
อย่าง ส้ม ควร จะ ต้อง มี พระราช บัญญัติ
สำหรับ การ ที่ จับ แแต่ บ้อง กัน อัน ตราย ช้าง ป่า
ไว้ ให้ พอ แแต่ การ พรุค ช้าง ป่า ใน พระราช
อาณา จักร จึง จะ ไม่ สูญ สิ้น ไป จึง ทรง พระ
กรุณา โปรด โปรด เกล้า ๆ ให้ ตรา พระราช
บัญญัติ ไว้ สืบ ไป ดังนี้ ว่า

หมวดที่ ๑

ว่า ด้วย นาม แแต่ กำหนด ใช้ พระราช บัญญัติ
มาตรา ๑ พระราช บัญญัติ นี้ ให้ เรียกว่า
“พระราชบัญญัติสำหรับรักษาช้างป่า ร.ศ. ๑๑๗”

มาตรา ๒ พระราช บัญญัติ นี้ ให้ ใช้ ทั่ว พระ
ราช อาณาจักร ตั้งแต่ วันที่ ได้ โฆษณา
ใน ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น ไป

หมวดที่ ๒

ว่า ด้วย อธิบาย คำ
มาตรา ๓ คำ บาง คำ ที่ ใช้ ใน พระราช
บัญญัติ นี้ ให้ พึง เข้าใจ คำ อธิบาย ดังนี้ คือ
คำว่า “ช้าง ป่า” ให้ พึง เข้าใจ ว่า ช้าง
ไชยง กี้ ตี ช้าง เลื่อน กี้ ตี รวม นับ ว่า เป็น
ช้าง ป่า ทั้ง สิ้น

คำว่า "จับข้าง" ให้พึงเข้าใจว่า การ
ที่จับข้างด้วยประการใด ๆ เช่น โปน ข้าง
หรือ ตั้งคอก ตัก ข้าง นับว่าเป็น การจับ ข้างทั้ง ดั้น
หมวดที่ ๓

ว่าด้วย ทำอัน ตราย ข้าง ป่า

มาตรา ๔ ผู้ใดฆ่าข้างป่าด้วยประการใด ๆ
มีความผิด ต้อง ระวัง โทษ ปรับ เรือง ตัว ข้าง
ที่ตาย เป็นเงินไม่เกิน ตัว ละ ๕๐๐ บาท
หรือ จำคุก ครั้ง ๑ ไม่เกิน ๓ เดือน หรือ
ทั้งจำแถม ปรับ ด้วย ทั้ง ๒ สถาน

เว้น ไว้ แต่ฆ่าข้าง ป่า ด้วย ความ จำ เปน เพื่อ
จะ บ้อง กัน ชีวีติร์ มนุษย์ ที่ จะ เปน อัน ตราย
ด้วย ข้าง ป่า นั้น ผู้ฆ่า จึง ไม่มี โทษ ตาม ความ
ใน มาตรา นี้

มาตรา ๕ ผู้ใด พยายาม ที่ จะ ทำ อัน ตราย
ข้าง ป่า ด้วย ประการใด ๆ ผู้ นั้น มีความ ผิด
ต้อง ระวัง โทษ ปรับ ครั้ง ๑ เป็นเงินไม่เกิน
๒๐๐ บาท หรือ จำคุก ไม่เกิน ๒ เดือน
หรือ ทั้งจำแถม ปรับ ด้วย ทั้ง ๒ สถาน

มาตรา ๖ ข้าง ป่า ตาย ด้วย ประการใด ๆ
งา, ขนาย, หนิง, แด กระตุก, เปน ของ หลวง
หมวดที่ ๔

ว่า ด้วย การ จับ ข้าง ป่า

มาตรา ๗ ห้ามมิให้ ผู้ใด จับ ข้าง ป่า โดย
ไม่ได้รับ อนุญาต ของ เจ้า พนักงาน ซึ่ง มี อำนาจ
จะ อนุญาต ได้ ตาม พระ ราชบัญญัติ นี้ ถ้า ผู้
ใด จับ ข้าง ป่า ด้วย ประการใด ๆ ผู้ นั้น มี
ความ ผิด ต้อง ระวัง โทษ ปรับ ครั้ง ๑ เป็นเงิน
ไม่เกิน ๕๐๐ บาท หรือ จำคุก ไม่เกิน ๓
เดือน หรือ ทั้งจำแถม ปรับ ด้วย ทั้ง ๒ สถาน
แต่ ให้ ยึด ข้าง ป่า ที่ จับ ไว้ ได้ ไว้ เปน ของ หลวง
ทั้ง ดั้น

มาตรา ๘ ถ้า ผู้ใด พยายาม ที่ จะ จับ ข้าง ป่า
โดย มิได้ รับ อนุญาต ของ เจ้า พนักงาน ผู้ มี
อำนาจ ที่ จะ อนุญาต ได้ ตาม พระ ราช บัญญัติ นี้
ผู้ นั้น มีความ ผิด ต้อง ระวัง โทษ ปรับ ครั้ง ๑
เป็นเงิน ไม่เกิน ๒๐๐ บาท หรือ จำคุก ไม่
เกิน ๒ เดือน หรือ ทั้งจำแถม ปรับ ด้วย
ทั้ง ๒ สถาน

มาตรา ๙ ถ้า ผู้ใด จะ จับ ข้าง ป่า ใน
ท้อง ที่ มณฑลใด ให้ ยื่น เรื่อง ราว ตาม แบบ
หลวง ต่อ ข้า หลวงเทศาภิบาล มณฑล นั้น
ถ้า หาก ว่า ผู้ว่า ราชการ เมืองใด ได้รับ
อำนาจ พิเศษ ที่ จะ อนุญาต ให้ จับ ข้าง ป่า ใน
เมือง นั้น ได้ จะ ยื่น เรื่อง ราว ต่อ ผู้ว่า ราชการ
เมือง ก็ ได้

มาตรา ๑๐ ให้ ข้า หลวงเทศาภิบาล ดำรง
ดู จำนวน ข้าง ป่า ที่ มี อยู่ใน มณฑล ประมาณ
มาก น้อย เท่าใด การ ที่ จะ อนุญาต ให้ จับ ข้าง
ป่า ให้ อนุญาต ให้ จับ แต่ พอ เท่า จำนวน ที่
ข้าง จะ เกิด เพิ่ม เต็ม ขึ้น ทัน อย่า ให้ จับ มากจน
เปนเหตุ ให้ พืชน์ พรุค ข้าง ป่า ใน มณฑล นั้น
ลด น้อย ไป

มาตรา ๑๑ ถ้า ข้า หลวงเทศาภิบาล เห็น ว่า
ข้าง ป่า ใน มณฑล นั้น มี น้อยนัก จะ ไม่ อนุญาต
ให้ จับ เพื่อ บำรุง พรุค ข้าง ป่า ใน ครั้ง ๑ คราว
๑ ก็ ได้ หรือ ถ้า เห็น จำ เปน จะ ต้อง ให้ จับ
บ้าง เพราะเหตุ ที่ การ ค้า ขาย ใน เมือง หนึ่ง
เมืองใด ใน มณฑล นั้น จำ เปน ต้อง ใช้ ข้าง
เปน พาหนะ ข้า หลวงเทศาภิบาล จะ ให้ จับ ข้าง
ป่า ใน มณฑล นั้น เปน ข้าง หลวง แด อนุญาต
ให้ ราษฎร ใน เมือง นั้น รับ เข้า ไป ใช้ ด้ รอย ประ
กอบ การ ค้า ขาย ก็ ได้

มาตรา ๑๒ ถ้า มีผู้ยื่นเรื่อง รวบรวม ขอบ
อนุญาตจับช้างป่า ให้ ข้าราชการเทศาภิบาล
หรือ ผู้ว่าราชการเมือง ซึ่งมีอำนาจ จะออก
ใบอนุญาต จัดการ ได้ ส่วน ข้อความเหล่านี้
ให้เป็น ที่พอใจก่อน คือ

ข้อ ๑ ผู้ขอ อนุญาต ต้อง มี ช้าง คอ
กำลัง พาหนะ ทั้ง เครื่อง มือ ที่ จะ จับ ช้าง ให้ พอ
สมควร แก่ การ ที่ จะ จับ ได้ โดย เรียบ ร้อย

ข้อ ๒ ผู้ขอ อนุญาต ต้อง ทำ สัญญา ทณฑ์
บด ให้ ว่า ใน การ ที่ จะ ไป จับ ช้าง ป่านั้น
เมื่อ จับ ช้าง ได้ จะ แจก ต่อ เจ้าพนักงาน ซึ่ง ข้าราชการ
เทศาภิบาล จะ ได้ จัด ให้ เป็น ผู้ตรวจ
ให้ ทราบ ภายใน ๓ วัน แต่ จะ ส่ง ช้าง หัว ป่า
หรือ เสีย ค่า หัว ป่า แทน ตัว ช้าง ตาม พระ ราช
บัญญัตินี้ ก่อน ที่ จะ พา ช้าง ที่ จับ ได้ ไป ที่ อื่น
ใน การ ทำ สัญญา ทณฑ์ บด นี้ ถ้า ข้าราชการ
เทศาภิบาล เห็น สมควร จะ บังคับ ให้ ผู้ขอ
อนุญาต วาง เงิน ประกัน หรือ ให้ มี ผู้รับ ประ
กัน เป็น จำนวน เงิน ตาม สมควร แก่ จำนวน
ช้าง ที่ จะ จับ เบ็ดเสร็จ ไม่ เกิน ๑๐๐๐ บาท ก็ เรียก
ได้ ตาม จำนวน ซึ่ง ข้าราชการเทศาภิบาล หรือ
ผู้ว่าราชการเมือง ซึ่งมี อำนาจ จะ ออก ใบ
อนุญาต ได้นั้น เห็น สมควร

ข้อ ๓ ต้อง ให้ ผู้ขอ อนุญาต เสีย ค่า
ธรรมเนียม ตาม อัตรา ใน พระ ราช บัญญัตินี้ ก่อน

มาตรา ๑๓ เมื่อ ได้ จัด การ ได้ ส่วน ตาม
ความ ที่ ว่า มา ใน มาตรา ก่อน จน เป็น ที่ พอ
ใจ แล้ว จึง ให้ ออก ใบ อนุญาต ให้ ใบ
อนุญาต ใบ ๑ ให้ มี กำหนด ใช้ ได้ ๑๒ เดือน
แต่ จะ เอา ไป โอน ต่อ ให้ ผู้อื่น ไม่ได้

มาตรา ๑๔ ถ้า ผู้ใด จับ ได้ ช้าง มี มงคด

ลักษณะ สมควร เป็น ราช พาหนะ เป็น ช้าง
สำคัญ หรือ เป็น ช้าง ดี ประหลาด ช้าง เนียม
เป็น ต้น ต้อง ส่ง ช้าง นั้น ถวาย เป็น ของ หลวง
และ ไป รดเกล้า ฯ พระ ราชทาน บำเหน็จ รางวัล
แก่ ผู้ นั้น ตาม ทรง พระ ราชดำริ เห็น สมควร

ผู้ใด จับ ได้ ช้าง มี มงคด ลักษณะ ดัง ว่า
มา ใน มาตรา นี้ แล้ว แดง ประ ปลดปล่อย เสีย ก็ ดี
หรือ ยก ออก สอน เว้น เสีย ก็ ดี มีความ ผิด
ต้อง ระวังโทษ ปรับ ครั้ง ๑ เป็น เงิน ไม่ เกิน
๕๐๐ บาท หรือ จำคุก ไม่ เกิน ๓ เดือน
แต่ ช้าง นั้น จะ ไป พบ ประโยชน์ ใน ที่ ใด ๆ ต้อง เป็น
ช้าง หลวง จะ เป็น ของ ผู้อื่น ไม่ได้ แต่ เมื่อ
เจ้าพนักงาน ผู้รับ อำนาจ จาก รัฐบาล ได้ ตรวจ
ว่า ช้าง ตัว ใด มี มงคด ลักษณะ ดัง ว่า มา ใน
มาตรา นี้ แล้ว ผู้จับ หรือ ผู้เลี้ยง รักษา ช้าง นั้น
จะ ได้ แยัง มิ ได้

หมวดที่ ๕

ว่า ด้วย ภาค หลวง

มาตรา ๑๕ กำหนด ภาค หลวง ที่ จะ เรียก
ใน การ จับ ช้าง ป่า นี้ ให้ เรียก โดย จำนวน ๕
ชัก ๑ จะ เรียก โดย วิธี อย่าง ใด อย่าง หนึ่ง ใน
๒ อย่าง นี้ ก็ ได้ แล้ว แต่ ข้าราชการเทศาภิบาล
จะ เห็น สมควร คือ

ข้อ ๑ ชัก ตัว ช้าง ที่ จับ ได้ เป็น ช้าง หัว ป่า
ถ้า จับ ได้ ๕ ตัว ชัก ตัว ๑ วิธี ที่ จะ ชัก นั้น
ให้ เขียน ฉลาก ตัว ช้าง ที่ จับ ได้ ๑๐๐๐
เจ้าพนักงาน จับ ฉลาก ต่อ หน้า ผู้ขอ อนุญาต
จับ ฉลาก ได้ ตัว ใด ให้ ชัก ช้าง ตัว นั้น ไว้ เป็น
ช้าง หัว ป่า ผู้ขอ อนุญาต ต้อง โยง ช้าง หัว ป่า
ส่ง ยิง ที่ ว่า การ อ้า เกอ หรือ ที่ แห่ง หนึ่ง แห่ง ใด
ซึ่ง ข้าราชการเทศาภิบาล จะ ได้ ส่ง ให้ ส่ง ภายใน
กำหนด ๓ เดือน แต่ จับ ได้

ข้อ ๒ ให้เจ้าพนักงานผู้ตรวจ กับเจ้าของข้างป่า ที่ราคาข้างป่าที่จับได้เทียบราคาที่จะขายได้ในเวลานั้น เป็นราคาเท่าใด ให้เรียกเงินตามจำนวน ๑ ใน ๕ แทนข้างหัวป่าจากผู้ขออนุญาต ถ้าหากว่าการที่ราคาไม่เป็นที่ตกลงกัน ให้ทั้ง ๒ ฝ่ายเลิกคนกลางเป็น อนุญาตโดยตุลาการ ตัดสินเป็นเด็ดขาด

มาตรา ๓๖ ถ้าผู้ขออนุญาต ยังมีได้เสียภาค หลวง ตาม พระราชบัญญัตินี้ บรรดาข้างป่าที่จับได้ ไม่ให้ถือว่าเป็นกรรมสิทธิ์แก่ผู้ขออนุญาต

มาตรา ๓๗ ค่าธรรมเนียมออกใบอนุญาตจับข้างป่าให้เรียกดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ถ้าข้างต่อหมอกวนไปเที่ยวได้โพนจับข้างป่า ให้ออกใบอนุญาต รายตัวข้างต่อ เรียกค่าธรรมเนียมใบละ ๔ บาท

ข้อ ๒ ถ้าตั้งคอกตักข้างป่า ที่ทะเลหลายตัว ให้ออกใบอนุญาต คอกละใบ เรียกค่าธรรมเนียมใบละ ๓๐ บาท

ผู้ที่รับใบอนุญาตไปแล้ว แม้ไม่ไปจับข้างป่าก็ดี หรือไปจับไม่ได้ข้างป่าก็ดี ไม่ต้องคืนค่าธรรมเนียมให้

มาตรา ๓๘ ผู้รับอนุญาตให้จับข้างป่าในแขวงเมืองใด จับได้แต่ในแขวงเมืองนั้น จะเอาใบอนุญาตไปจับข้างป่าในแขวงเมืองอื่นไม่ได้ เว้นไว้แต่ถ้าได้โพนข้างป่าในแขวงเมืองที่ได้รับอนุญาต ไปจับได้ในแขวงเมืองอื่นไม่มีโทษ

หมวดที่ ๖

ว่าด้วยการรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๓๙ การที่จะฟ้องผู้กระทำความผิดพระ

ราชบัญญัตินี้ ให้ฟ้องได้แก่พนักงานรักษาพระอัยการ

มาตรา ๔๐ ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๑ ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับสำหรับจัดตั้งรักษาการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อกฎข้อบังคับนั้น ได้ลงพิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้ได้เหมือนเป็นส่วน ๑ ในพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมาณวันที่ ๑ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร ศก ๑๑๘ เป็นวันที่ ๑๑๖๘๓ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

ประกาศกระทรวงเกษตรฯ อธิการ

ด้วยนายสำเริง รื่องราว ต่อกระทรวงเกษตรฯ อธิการ ขอโอนชื่อ นายสำแดง ในโฉนดสำหรับที่สวน ตำบล บางคดอง ราชบุรีนะ แขวง กรุงเทพฯ ๑ ระวังหมื่น ร่องชนรัตน์ สาราบ ๕๐๗ สาราบ ๓๒๓๕๑ โฉนดเดิม เป็นชื่อ นายแย้ม เป็นสวนคงเรียก รวม ๑ หนัก โดยกล่าว ว่า เดิมเป็นที่สวนของนายมาก อ่างแดง รอดบิดา มารดา นายสำ ครัน บิดา มารดา นายสำ ถึงแก่กรรม ที่สวนรายนี้ตกเป็นมรดกอยู่แก่ นายสำ ได้ปกครองดูแลเก็บกินมาประมาณ ๓๐,๓๑ ปี ความแจ้งในเรื่องราว หมายถึง ๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน รตนโกสินทร ศก ๑๑๘ นั้นแล้ว

ถ้าผู้ใดมีคดีเกี่ยวข้องด้วยที่สวนรายนี้ ก็ให้ทำคำร้องไปยื่นต่อเจ้าพนักงานกระทรวงเกษตรฯ อธิการ ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้ออกประกาศนี้ เป็นต้นไป ถ้าพ้นกำหนดนี้แล้ว เจ้าพนักงานจะสันนิษฐานว่า